nõnda kui Tema suure suguwõsa — Wene maa wasta, jookšid sel pühalikul, kõrgel šilmapilgul Temalühte kõiki üleulatawa, kõiki ümberwõtwa ja äraseletawa tundmusse koko, — kindla usku. Ilma ahastuseta waatas Tema surma tulemise wasta. Eks Tema teadnud kül, et se üks läbiminik tõšisema, igawese elusse oli. Ei kurwastanud Tema hinge mite mõted nende kõikide peale, kes Tema südamel ühewõrra kallid olid olnud ja keda Ta nüüd maha pidi jätma, — Tema abikaasa, Tema laste, Tema lastelaste ja Tema isamaa peale. Tema teadis ja, kelle hooleks Ta neid jätis, teadis, et taewase Isa õnnistus nendele saab jääma, nõnda kui Tema tegude ja ettemärgi mälestus. — Need šilmapilgud, mis wistist igaüks meiega pühalikuks ja kõrgeks saab nimetama, on osalt juba meie ja wõeramaade rahwale kirja läbi kuulutatud. Siiski teisab, kuda ütlesime, letna walus — šiin elus meist äralahkunude pärast, kõige tõtelikum troost nende mälestusses, nende — meid rõemuliku imestellemisega täites — hinge omaduste meeletuletusses. Niisuguses mälestusses, niisuguses meeletuletusses tuleb kadund meile, kui ka üüeikejeks aeaks jälle tagasi, — saab surma läbi katkendatud side jälle ühentatud. Se on, mis meid kihutanud, troostiks endale, — ja kuda meie usume — ka troostiks lugejatele, kõige Weneriigile, Keiser Nikolai wiimseid elutundisi üleskirjutama.

Seda kalliši elu lõpetas üks esiotselt asjata näi-

taw nuhupalawik. Aga teised haiguse wimmad, mis ammugi juba pealt nähes tugewas kehas warjul olid olnud, ühendasid ennast palawikuga. Tõtelikult oli seeširidine eluterwis juba ammugi lonkaw ja pealegi ärakurnatud üleliiga tallitamiste waewade läbi, murede ja meelehaiguse läbi, kuda seda kõige inimestesugu pärandust ehk kõigerohkemalt auujärgedel leitakse.

Kõiges möödaläinud minewa aasta pikuses, kuda nüüd Jumalas puhkawa Keisri ligemad ümberolijad teenrid tunnistawad, tundis Ta enamist igapääw wiga kaswamist. Siiski ei jätnud Tema alalise wäsimata hoolega riigiwalitsuse tallitusi korrale seades, waid wiitis päiwi ja sagedast ööši nende pärast, ei annud sagedast oma kehale tarwiliku puhkamise mahti ega lasknud karastawa unekatet silmile tulla. Iseäranis juhtus seda wiimsel aeal, kus Tema terasema hoolega wastapannemise-riistu laskis walmistada pereka waenlaste wastatõrjumiseks, kes nii ootmata Wene maa ja õige usu wasta olid ülestõusnud. Kõigel Keisri wiimse haiguse aeal, olgo esiotsalt, olgo lõpu wasta, ei pidanud kedagi seda suretawaks. Tema Ise ei uskunud seda mite, — ehk Ta kül, kuda kristlase*) kohus, wõib ehk ka olla iseäralikul hinge tujul, ammugi ja sagedast surma peale oli mõtelnud, kuda Tema järeljäänud wiimsešt seadusešt tunneme, — ehk Tema kül sagedast elu kohta ütles: »ja mis lühike on se kõik.«

*) Kristlane tähendab: risti-inimene.